

uhensigtsmæssig og urigtig Maade at fremstaffe Landhandelen paa; thi for det Første betynges disse smaa Etablissementer med Bevillings-Gebyrer, som for dem ere trykkende, og for det Andet bliver det dog altid tilsidst en Begunstigelse for den Enkelte; hvad enten Anbefalingen dertil hidrører fra Dyrigheden eller fra Sogneforstanderskabet, kan man dog aldrig løsgjøre sig fra det Vilkaarlige, der ligger i selve Begunstigelsen. Af samtlige disse Grunde var Ministeriet enigt om, at den egentlige Høkerhandel burde frigives, og man var derhos af samme Anskuelse, som allerede her er yttret, at de fleste begrændsende Bestemmelser ere af den Veskaffenhed, at de ikke vel lade sig overholde, og at de paa den anden Side ville fremkalde idellig Rettsfølgelse og Procedurer, om der er solgt Mere end 1 Pund ad Gangen, eller Mere end for 1 Rd. ad Gangen o. s. v. — Det er af disse forskjellige Grunde, som jeg nu har tilladt mig at forelægge Thinget, at man var for Høkerhandelen i Almindelighed, og skal jeg endnu i den Henseende strax vende mig til Vædringsforslaget og sige, at, naar man vil lundtage de 4 Artikler: Evovstikker, Ljære, Sæbe og Soda, som maa regnes lige med Sæbe, saa maa jeg modsætte mig Loven, thi Retten til Handel med disse Gjenstande indeholdes allerede nu i de almindelige Høkerbevillinger, og Loven vilde saaledes snarere blive et Tilbageffridt end et Fremffridt, naar ikke Handelen med disse Artikler uden Vanffelighed bliver fri over hele Landet.

Hvad derimod angik de 4 Poster: Kaffe, Kaffesurrogater, Sukker og Thee, da var der forskjellige Meninger i det samlede Ministerium, om Tilstedeligheden af strax at indrømme Frihed til Handel ogsaa med disse Artikler. Udelukkende Ret til at handle med disse Artikler have Kjøbstæderne vistnok heller ikke; Handel med disse er ogsaa Gjenstand for særegne Bevillinger, som rigtignok ikke gives saaledes uden videre til Enhver, der anbefales, som Tilfældet er med Bevillinger til Høkerhandel, men de gives dog i et meget stort Omfang og i den senere Tid hyppigere og hyppigere. Desuagtet lagde man dog paa den ene Side overveiende Vægt paa, at disse Varer hørte til de egentlige Kjøbmandsvarer, fra den anden Side

bemærkedes det derved, at, saaledes som Livet efterhaanden udvikler sig, nærme disse Varer sig mere og mere til Nødvendighedsartikler; Kaffeforbruget er navnlig saa mange Gange fordoblet her i Landet, at det tydeligt viser sig, at en stor Deel af Befolkningens Masse nyder Kaffe og nyder den, vel at mærke, ofte ikke som en Luxusartikel, som en Behagelighed, naar de ibrigt have den fornødne gode Føde; tvertimod nydes den meget ofte af dem, der ikke have Naad til at skaffe sig egentlig varm Mad, som man kalder det i det daglige Sprog, men maa nøies med tør Mad og dertil en Kop Kaffe. Den Kjendsgjerning, at disse Artikler mere og mere forbruges af Arbeidsklassen og i det Hele den ringere Klasse i Samfundet, i Forbindelse med den Betragtning, at disse Artikler netop høre til det Slags, som de Bedkommende maae saa godt som overalt kjøbe i Kjøbstæderne, og at saaledes, som jeg før tillod mig at hentyde paa, Landhandelen med Kaffe og Sukker rimeligviis vil forøge Kjøbstædernes Handel med disse Varer, istedetfor at forringe den — have ledet andre af Ministerne til at erklære sig for, at de kunde optages i Loven, og disse Grunde forekom ogsaa mig overveiende. Imidlertid skal jeg gjentage, hvad jeg ogsaa har udtalt under Forhandlingerne i det andet Thing, at derom ere det samlede Ministeriums Meninger deelte, og jeg kan altsaa ikke holde paa denne Bestemmelse, som Noget, der skulde være uskriveligt fra Regeringens Standpunkt.

Jeg skal kun endnu tilføie et Par Bemærkninger med Hensyn til den Frygt, at der skulde etablere sig større Handlende paa Steder, hvorfra Kornudffibning kunde skee i Forbindelse med Landhandelen, og saaledes fremkalde store Etablissementer. Jeg troer nu, at der er forbeholdt Kjøbstadhandelen visse Varer, som ere den egentlige Bonde, navnlig Gaardmanden, saa nødvendige, og som han maa søge hen til Kjøbstaden for at faae, hvor disse Varer alene falholdes, navnlig Jern og Tømmer, fremfor Alt det sidste, som er en saa overordentlig vigtig Artikel for Landet, men som er ganske udelukket fra en paatænkt Smaahandel; men dertil maa jeg endnu sœie, at det er Concurrencen ikke